

Lista osób uhonorowanych nagrodą IPN „Świadek Historii” 2012 r.

Franciszek Antoni Macharski (ur. 1927), polski biskup rzymskokatolicki, kardynał prezbiter, arcybiskup metropolita krakowski w latach 1979–2005, od 2005 r. arcybiskup senior archidiecezji krakowskiej. Urodził się w rodzinie inteligenckiej. Ukończył II Liceum Ogólnokształcące im. Króla Jana III Sobieskiego w Krakowie. Był alumnem Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej. Wyświęcony na kapłana 2 kwietnia 1950 r. przez kard. Adama Stefana Sapiechę. W latach 1970–1978 pełnił funkcję rektora Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej. 30 grudnia 1978 r. został mianowany arcybiskupem metropolitą krakowskim. Konsekrowany na biskupa 6 stycznia 1979 r. w bazylice św. Piotra w Rzymie przez swojego poprzednika Jana Pawła II. Uroczysty ingres do katedry wawelskiej odbył 28 stycznia 1979 r. 30 czerwca 1979 r. został kreowany na kardynała.

Był przewodniczącym Zespołu Konferencji Episkopatu Polski ds. Stypendiów Naukowych i Językowych, wiceprzewodniczącym KEP i przewodniczącym Komisji KEP ds. Apostolstwa Świeckich. Jest członkiem czterech kongregacji watykańskich: do spraw wychowania katolickiego, do spraw duchowieństwa, do spraw biskupów i do spraw zakonów. 3 czerwca 2005 r. papież Benedykt XVI przyjął jego rezygnację z obowiązków arcybiskupa metropolity krakowskiego. Pozostał administratorem archidiecezji krakowskiej do 27 sierpnia 2005 r., kiedy to jego następcą Stanisław Dziwisz objął kanonicznie archidiecezję krakowską. 20 maja 2007 r. ukończył 80 lat i tym samym stracił prawo wybierania papieża w konklawe.

Jest członkiem Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa i honorowym członkiem Stowarzyszenia „Siemacha”. Od 2005 r. jest generalnym kapelanem Zakonu Rycerzy Kolumba w Polsce. 6 października 2000 r. został odznaczony niemieckim Wielkim Krzyżem Zasługi z Gwiazdą, a 22 stycznia 2007 r. francuską Legią Honorową. W 1993 r. przyznano mu tytuł baliwa Wielkiego Krzyża Honoru i Dewocji w Posłuszeństwie Zakonu Kawalerów Maltańskich, a w 2009 r. kapelana Wielkiego Krzyża Kościelnego Zakonu św. Łazarza. W 1998 r. został kawalerem Orderu Uśmiechu.

Stanisław Malara (ur. 1945), pracownik Walcowni Blach Karoseryjnych Huty im. Lenina w Krakowie, działacz NSZZ „Solidarność” od 1980 r. Uczestnik strajku w HiL 13–15 grudnia 1982 r. Organizator podziemnych struktur „Solidarności” w HiL, współorganizator pierwszej nowohuckiej manifestacji ulicznej 30 kwietnia 1982 r. W latach 1982–1989 twórca i przewodniczący Społecznego Funduszu Pomocy Pracowniczej. Uczestnik strajku w HiL w kwietniu i maju 1988 r. Organizator jawnych struktur „Solidarności” w kombinacie. Radny miasta Krakowa (1998–2002). Jako świadek historii brał udział w licznych projektach przygotowywanych przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie. Był współtwórcą i inicjatorem konferencji, wystaw oraz spotkań z młodzieżą, w tym:

- wystawy „Nowa Huta – miasto pracy i walki” (Kraków 2002 r.);
- wystawy „Chleba i wolności” (Kraków 2006 r.);
- wystawy „Miasto bez Boga? Miasto kościołów” (Kraków 2010 r.);
- konferencji naukowo-edukacyjnej „Gorący Sierpień ’80 – pragnienie wolności. Społeczne i polityczne skutki powstania NSZZ »Solidarność«” (Kraków 2010 r.).

Odnaczony srebrną monetą Narodowego Banku Polskiego w 20. rocznicę wyborów z 4 czerwca 1989 r.

Adam Roliński (ur. 1959), historyk, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, kustosz Biblioteki Jagiellońskiej, członek Niezależnego Zrzeszenia Studentów, a od 1982 r. NSZZ „Solidarność”. Współpracował z wydawnictwami drugiego obiegu (publikowanie i kolportaż). Uczestnik cyklicznych Marszy Szlakiem Pierwszej Kompanii Kadrowej (1981–1984), animator wielu inicjatyw dotyczących upamiętniania niepodległościowych zmagania Polaków, twórca największego w Polsce zbioru wydawnictw niezależnych z okresu PRL, a także strony internetowej „Solidarni.pl”, współzałożyciel Fundacji Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego, współredaktor periodyku „Sowiniec”, wydawca i współautor wielu książek dotyczących między innymi okresu 1914–1921, II wojny światowej, opozycji przedsierniowej, NSZZ „Solidarność”, historii Kresów Wschodnich (w tym ukraińskich zbrodni na Polakach), organizator licznych wystaw, m.in. „Solidarność – kruszenie muru”, a także poświęconych Zbrodni Katyńskiej i niemieckiej „Stasi”, ponadto sesji naukowych i popularnonaukowych. Nominowany do nagrody Kustosz Pamięci Narodowej.

Nagroda pośmiertna.

Władysław Skalski (1941–2011). Absolwent Wydziału Mechanicznego Politechniki Krakowskiej (1963). Po ukończeniu studiów przez 30 lat związany z Nowotarskimi Zakładami Przemysłu Skórzanego „Podhale” w Nowym Targu. W 1980 r. współorganizator, a następnie przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w NZPS „Podhale”. Internowany 13 grudnia 1981 r. W latach 80. aktywny działacz struktur podziemnej „Solidarności”. 4 czerwca 1989 r. został posłem na Sejm, wybrany z listy Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”. Z pasją poświęcał się zbieraniu materiałów i dokumentowaniu działalności NSZZ „Solidarność”, w tym zwłaszcza:

- prac Komisji Zakładowych NSZZ „Solidarność” i kół NSZZ „Rolników Indywidualnych” w latach 1980–1989 z obszaru Małopolski, szczególnie z Podhala, Spiszu i Orawy;
- relacji działaczy z tych obszarów;
- zachowanych archiwaliów.

Jako juror uczestniczył w konkursach dla młodzieży szkolnej. Współorganizator wystaw związanych z działalnością „Solidarności” i inicjator publikacji poświęconych nurtom niepodległościowym, w tym:

- kalendarzy wydawnictw niezależnych 1979–1989 (wspólnie z krakowską Fundacją Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego i Miejskim Ośrodkiem Kultury w Nowym Targu, Nowy Targ 2002 r.);
- „»Solidarność« w Nowotarskich Zakładach Przemysłu Skórzanego »Podhale« w Nowym Targu 1980–1981 w zachowanych fotografiach” (Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Targu, Nowy Targ 2002 r.);
- „Drogi do Niepodległości” (wspólnie z Urzędem Miasta Zakopane, w Galerii BWA w Zakopanem, Zakopane 2005 r.).

Jerzy Wesolowski (ur. 1923), ppłk, aktywny obrońca Ojczyzny od września 1939 r. Od 1940 r. działał w strukturach Tajnej Armii Polskiej i Konfederacji Zbrojnej, następnie w ZWZ i 106. DP AK. Aresztowany przez UB 20 grudnia 1948 r. Przetrzymany do 2 stycznia 1950 r. i przesłuchiwany w sprawie prowadzonej przeciwko dowódcom 106. DP AK.

Od 1979 r. w Związku Legionistów Polskich oraz w Komitecie Opieki nad Kopcem Józefa Piłsudskiego. Współorganizator Niezależnego Ruchu Kombatantów AK (1982). W 1989 r. był organizatorem i przewodniczącym Oddziału Krakowskiego Związku Żołnierzy AK (do 1992 r.). W 1990 r. współorganizował pierwszą w Polsce wystawę o AK, co dało początek powstaniu Muzeum AK w Krakowie, któremu przekazał kilkadziesiąt gazetek z okresu okupacji. Wraz z żoną Ireną współorganizował Fundusz Pomocy Żołnierzom AK. Organizator wystaw w Miechowskim Domu Kultury „Nasza droga do niepodległości 1939–1989” w 2005 i 2006 r.

W 2007 r. wraz z małżonką z ogromnym zaangażowaniem współorganizował małe, lecz niezwykle bogate muzeum szkolne poświęcone Inspektoratowi AK „Maria” 106. DP AK w Zespole Szkół nr 2 im. Jana Pawła II w Miechowie. W 2008 r. przekazał do Muzeum Wojska Polskiego 1116 formatek (A4) kopii dokumentów i fotografii żołnierzy Inspektoratu AK „Maria”.

Paweł Perchel (ur. 1964), ukończył Liceum Zawodowe przy Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach (1983). W latach 1984–1986 pracował w starachowickiej FSC, a po odbyciu zasadniczej służby wojskowej (1986–1988) został pracownikiem Starachowickiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego (1988–1994). Od 1994 r. prowadzi własną działalność gospodarczą. Od sierpnia 1984 do lipca 1989 r. współorganizator i działacz Grupy Młodych w Starachowicach, od sierpnia 1984 do kwietnia 1985 r. drukarz (z Pawłem Bargielowskim) i kolporter w założonym przez siebie wydawnictwie Lud. Od kwietnia 1985 do 1989 r. autor i drukarz (także podczas odbywania służby wojskowej) ulotek kolportowanych w Starachowicach, organizator i uczestnik wielu akcji ulotkowych i malowania haseł. Od października 1985 do kwietnia 1986 r. współtwórca (z Teresą Barszowską i Robertem Adamczykiem) wydawnictwa Pro Kontra, ponadto od stycznia do kwietnia 1986 r. redaktor i drukarz podziemnego pisma „Pro kontra”. Od września 1988 do lipca 1989 r. współzałożyciel i drukarz gazetki „Nasze Sprawy”.

W marcu 1989 r. członek Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w SPPD i Tymczasowej Delegatury RKW w Starachowicach. W latach 1989–1992 wiceprzewodniczący, a w okresie 1992–1994 przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” w SPPD. W latach 1991–1994 członek Prezydium KKK NSZZ „Solidarność” Drzewiarzy.

W 1989 r. wydawca i drukarz „Biuletynu Informacyjnego Tymczasowego Międzyszkolnego Komitetu Uczniowskiego” i „Biuletynu Informacyjnego Delegatury »Solidarności« w Starachowicach”. Współzałożyciel i od kwietnia 2008 r. prezes Stowarzyszenia „Wolni i Solidarni 1980–1989” w Starachowicach.